

Protokoll 6/2025

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 28 april 2025 kl. 13:30-15:45,
Kanslilokalerna, Hantverkargatan 3H

Övriga närvarande

Inga Varg Ordförande
Elisabet Jermsten
Desirée Johansson
Anders Johnson
Måns Lönnroth
Monica Muro de Santa Cruz
Helena Nilsson Lannegren
Catharina Nolin
Knut Weibull
Monica Hector Protokollförare
Fredrik Jöngren Handläggare
Henrik Nerlund Sekreterare
Robert Moberg Föredragande §5
Robert Gremalm Föredragande §6
Ellen Landén Föredragande §7

Justerare

Anders Johnson

Datum för justering

Paragraf

§§1-9

Protokollförare

Monica Hector

§ 1**Val av justerare samt dagordning****Beslut**

Valdes ledamot A Johnson att tillsammans med ordförande justera protokollet. Beslöts uppta ärenden enligt föredragningslistans ordning.

§ 2**Nästa sammanträdesdag****Beslut**

Erinrades att Skönhetsrådets sammanträde måndag 5 maj 2025, kl. 13.30.

§ 3**Protokoll från sammanträde 2025-03-24****Beslut**

Anmälades att protokoll från sammanträde 2025-03-24 justerats i vederbörlig ordning.

§ 4**Anmälningar för kännedom****Anmälda handlingar**

- (Signerad) Konserthuset 2, yttre ändring, fasadrenovering, underhåll av kulturhistoriskt värdefull byggnad, återremiss avseende fasadkulör, 2024-16389
- (Signerad) Norrmalm 4:58, uppsättning av skylt "Affisch" (vid Olof Palmes gata 20), 2024-15078
- (Signerad) Konserthuset 2, uppsättning av olika skyltar och flaggor, 2025-03344
- Sillö 5, meddelande om granskningsutlåtande, 2020-06982
- Felparkerad båt vid Johannelundsbadet. Svar med e-post
- Anmälan Sanctuary, fastigheten Skansen 23. Svar med e-post
- Liljevalchs tillbyggnad. Svar med e-post
- Hammarbyhöjden 1:1 område invid Sparrmansvägen, meddelande om granskningsutlåtande, 2021-14117
- Mälarhöjden 1:1, Branterna-Hägersten, svar med e-post
- (Signerad) Isterbandet 3 m.fl., (Slakthusområdet Etapp 3), planärendet på granskning, 2020-05075
- Muren vid Slussen. Svar med e-post

- (Signerad) Sågen 20, planärende på granskning, 2023-12025
- (Signerad) Barnfröken 1, planärende på granskning, 2019-07290
- Fråga om Shellmacken på Kungsholmen. Svar med e-post
- (Signerad) Argus 8, planärende på granskning, 2023-12564
- (Signerad) Görväln 1 m. fl., planärende på granskning, 2022-04261

§ 5

Imröret 10 m.fl. vid Önskehemsplan, förslag till detaljplan för del av, 2020-11016

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Imröret 10 m.fl. vid Önskehemsplan, förslag till detaljplan för del av, 2020-11016. Robert Moberg, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2025/66

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om att Önskehemsplan behöver utvecklas från en baksida till en plats med större vistelsevärden.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget innebär att dels en ytparkering i Högdalens centrum bebyggs med två punkthus i 16 våningar, dels att en lägre byggnad vid busstorget rivs och ersätts med ett punkthus i tolv våningar. I de tillkommande byggnadernas bottenvåningar planeras för utökad handel, med bl.a. en större matvarubutik samt i högdalarna 250 nya bostäder. Planförslaget innebär vidare att ytparkering och inlastning flyttas till garage och ett servicefar. Kvar på Önskehemsplan föreslås 18 parkeringsplatser.

Skönhetsrådet ställde sig positivt till en utveckling av Högdalens centrum som innebär fler bostäder och en starkare handel.

Planförslaget har föregåtts av ett stort antal planarbeten i stadsdelen under 15 år. Den under 1950-talets senare del uppförda stadsdelen har därmed fått ett stort tillskott av nya bostäder. Rådet ansåg att utvecklingen hade kunnat planerats mer sammanhållet och ansåg att ett program eller någon annan form av större planeringsgrepp hade varit att föredra framför extensiv frimärkesplanering. Med detta sagt ansåg rådet dock att det aktuella planförslaget i huvudsak är väl

gestaltat och att volymerna i höjder och fotavtryck relaterar till befintlig skala.

Skönhetsrådet ansåg att den viktigaste bearbetningen som måste göras av planerna före granskning gäller det nya Önskehemspan. Platsen riskerar att bli ett tillhåll och sakna väsentliga vistelsevärden. I den presenterade gestaltningen vänder de flesta byggnader sina baksidor mot torget, som dessutom blir skuggat och får dålig vindkomfort. Även delar av Högdalsplan, främst framför Vantörs kyrka, riskerar störande skugga under eftermiddagen. Rådet ansåg att en större komplettering av Högdalens centrum, som förslaget innebär, måste ge bättre stadsrum än de befintliga. Förslaget övertygar ännu inte i denna del.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/66-3 Samrådsbrev
- SR 2025/66-4 Planbeskrivning, samråd
- SR 2025/66-2 Plankarta samråd
- SR 2025/66-13 Kulturmiljöanalys
- SR 2025/66-5 Bullerutredning
- SR 2025/66-6 Konsekvensbeskrivning kulturmiljö
- SR 2025/66-7 Trafik- och mobilitetsutredning
- SR 2025/66-8 Dagvattenutredning, allmän plats
- SR 2025/66-9 Dagvattenutredning kvartersmark
- SR 2025/66-10 Spridningsberäkning
- SR 2025/66-12 Handelsanalys
- SR 2025/66-14 Landskapsanalys Högdalen centrum
- SR 2025/66-11 Utredning miljöhantering Högdalen centrum
- SR 2025/66-15 Parkering Högdalen centrum

§ 6

Jullovet 1, förslag till detaljplan, 2022-10838

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Jullovet 1, förslag till detaljplan, 2022-10838. Robert Gremalm, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2025/68

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande utformning.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Detaljplaneförslaget syftar till att möjliggöra cirka 38 nya bostäder samt fem verksamhetslokaler i gatuplan i tre nybyggda hus samt att den befintliga vårdbyggnaden byggs ut. Detaljplanen är tänkt att stärka kopplingen mellan Älvsjö, Östberga och Årstafältet, stärka det lokala centrumet som mötesplats, stärka Götalandsvägen som stadsgata av lokal karaktär samt bidra med större variation av bostäder och verksamheter i Liseberg.

Fastigheten inhyser idag Lisebergs vårdcentral, en vårdbyggnad från 1970-talet inbäddad i en lummig grönska. Skönhetsrådet fann att platsen går att bebygga, men att föreliggande förslag innebär en alltför hög exploatering, mer än vad platsen tål. Husens tjocklek är påtaglig och tar för sig för mycket av fastighetens yta, vilket skulle resultera i en trång och mörk gårdsmiljö. Om byggnaderna istället smalnades av till slankare lameller skulle förslaget få en bättre balans mellan bebyggd yta och gårdsmiljö. Då skulle också den västra gårdsytan kunna fredas och få en tydligare karaktär av bostadsgård, i synnerhet om också vårdbyggnadens mer publika entréer kunde samlas till den östra delen.

Den höga exploateringen innebär också att det mesta av platsens grönska försvinner. Rådet ställde sig frågande till om den parkeringsyta som föreslås i den östra delen verkligen behövs. Med lite nättare bebyggelse och en minskad parkeringsyta finns möjligheten att spara delar av den befintliga grönskan.

Skönhetsrådet kände en tveksamhet inför platsens möjligheter att utvecklas till ett lokalt, livskraftigt centrum och skulle därför vilja se en större flexibilitet i planförslaget så att även gatuplanets våning kan ges möjlighet att innehålla bostäder.

Skönhetsrådet noterade slutligen att den befintliga vårdbyggnaden saknar klassificering. Byggnaden har många kvalitéer och rådet fann det olyckligt att den riskerar förvanskas utan att ett underlag i form av en klassificering av byggnaden är framtaget. För att kunna fatta ett informerat beslut om på- och tillbyggnad måste man veta vilka värden som byggnaden har och som då går förlorade.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/68-2 Samrådsbrev
- SR 2025/68-6 Planbeskrivning, samråd
- SR 2025/68-3 Plankarta samråd
- SR 2025/68-8 Gestaltningssidé utemiljö
- SR 2025/68-4 Dagvattenutredning
- SR 2025/68-5 Markmiljö
- SR 2025/68-7 Bullerutredning
- SR 2025/68-9 Trafikutredning

- SR 2025/68-10 Trädinventering
- SR 2025/68-11 Skyfallsanalys

§ 7**Gröndal 1:1 vid Fregattvägen, förslag till detaljplan för del av, 2021-14978**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Gröndal 1:1 vid Fregattvägen, förslag till detaljplan för del av, 2021-14978. Ellen Landén, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2025/78

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet bestämt avstyrka förslag till detaljplan.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag för Gröndal 1:1 vid Fregattvägen omfattande fyra punkthus om åtta våningar och en souterrängvåning samt en ny lokalgata. Förslaget möjliggör ca 100 bostäder. Parkering föreslås inrymmas i ett gemensamt garage under planterbart bjälklag i anslutning till ett av husen.

Området består idag av naturmark i kuperad terräng. Planen avgränsas av befintliga fastigheter längs med Fregattvägen i söder. Mot, norr, öst och väst har planområdet avgränsats för att inte ianspråkta mer naturmark än vad som är nödvändigt för uppförande och skötsel av husen. Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. miljöbalken med avseende den naturmiljö som tas i anspråk. Bedömningen grundar sig på att detaljplaneområdet ingår i ESBO (ekologiskt särskilt betydelsefulla områden), skyddade och rödlistade arter har inventerats inom området, höga naturvärden med naturvärdesklass 2 finns inom detaljplaneområdet samt att detaljplanen ligger inom habitatnätverk för barrskogsfåglar, ädellövträdslevande insekter och fladdermöss. Vidare finns ett stort antal skyddsvärda träd och två särskilt skyddsvärda träd inom planområdet.

Skönhetsrådet konstaterade att förslaget på många sätt är väl utformat – vyer och siktlinjer har tagits tillvara och omsorg har lagts på byggnadernas gestaltning. Det stora problemet, enligt rådets

uppfattning, var att staden utlyst en markanvisningstävling innan en grundlig analys av naturmarken och den befintliga bebyggelsen i de intilliggande kvarteren gjorts, dvs. om det överhuvudtaget är lämpligt att bygga på platsen. Inte ens i de handlingar som utgör beslutsunderlag till planförslaget finns konsekvensanalyser avseende områdets naturvärden eller hur de förslagna husen påverkar kulturmiljön.

Skönhetsrådet var väl medvetet om hur nya planförslag ofta tillkommer genom propåer från byggherrar och att exploateringsnämnden efter markanvisningsavtal överlåter åt stadsbyggnadskontoret att utforma ett planförslag. I vilken ordning staden än väljer att arbeta bör det vara rimligt att pröva om ny bebyggelse ens är möjlig, innan planarbete påbörjas utgående från det tilltänkta områdets kvaliteter och särdrag. Ett sådant förfarande skulle kunna eliminera platser som det nu aktuella från exploatering, i synnerhet om det samtidigt finns en övergripande helhetsbedömning om områdets utvecklingspotential i övrigt. Dvs. med en samlad kunskap om de värden som en stadsdel besitter kan avvägningar göras och då kan vissa platser bedömas möjliga medan andra platser helt fredas från exploatering.

Skönhetsrådets samlade bedömning av det föreliggande planförslaget var således att en nyanlagd gata samt fyra nya bostadshus med tillhörande garage innebär ett ingrepp som inte kan accepteras i den mycket värdefulla naturmarken. Vidare ansåg rådet att balansen i området helt förskjuts när fyra stora volymer i form av punkthus adderas bakom Fregattvägens låga lameller.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/78-1 Samrådsbrev
- SR 2025/78-2 Planbeskrivning samråd
- SR 2025/78-3 Plankarta samråd
- SR 2025/78-4 Gestaltning Fregattvägen
- SR 2025/78-5 Kulturmiljöutredning
- SR 2025/78-6 Ekologiutredning
- SR 2025/78-7 Ekologisk utredning Gröndalsstråket
- SR 2025/78-8 Fågelinventering
- SR 2025/78-9 Artskyddsutredning fåglar
- SR 2025/78-10 Fladdermusinventering
- SR 2025/78-11 Artskyddsutredning fladdermöss
- SR 2025/78-12 Dagvattenutredning
- SR 2025/78-13 Bullerutredning

§ 8**Sekreteraren informerar****Sammanfattning av ärendet**

Sekreteraren informerade om att han 7 maj kommer att vara i Malmö för intervju med SVT för kommande serie om svensk arkitektur och stadsplanering.

Informerade sekreteraren om att han och ordförande kommer att delta vid Nationalstadsparkens 30-årsfirande 5 juni.

Vidare informerade sekreteraren om att professor Lars Marcus kommer till rådets delegationssammanträde 9 maj för att föreläsa om bl.a. Place Syntax.

Sekreteraren kommer att delta vid presentationen av Årets Stockholmsbyggnad, där han sitter med i juryn, 10 juni.

Avslutningsvis påminde sekreteraren om årets Vårutflykt med efterföljande middag 12 juni. Program och inbjudan kommer att sändas ut under kommande veckor.

§ 9**Övriga frågor****Beslut**

Förelåg inga övriga frågor.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Monica Christina,Hector	2025-04-29
Bengt Anders,Johnson	2025-04-29
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2025-04-29
Inga Margareta,Varg	2025-04-29